

Zázraky u jezera

MAREK 4,35–5,43

Texty na tento týden

Mk 4,35–41; Ž 104,1–9; Mk 5,1–43, Nu 27,17

Základní verš

„Ale Ježíš mu to nedovolil a řekl: ‚Jdi domů ke své rodině a pověz jim, jak veliké věci ti učinil Pán, když se nad tebou smiloval.‘“ (Mk 5,19)

Ježíšova služba se z velké části zaměřovala na Galileu, zejména na okolí Galilejského moře. Jedná se o jezero dlouhé přibližně 21 km a široké 13 km. Je to největší vodní plocha v oblasti a byla centrem života lidí žijících v jeho okolí.

Marek 4 končí tím, že Ježíš a jeho učedníci se plaví na protilehlý břeh Galilejského moře. Během plavby se strhla silná bouře, kterou Ježíš uklidnil tím, že promluvil k větru a vlnám. Marek 6 končí podobnou scénou, ale tentokrát Ježíš kráčí po vodě směrem k učedníkům plujícím na lodi. Mezi těmito dvěma scénami na vodě se nachází množství Ježíšových zázraků, které se udály na zemi. V té době se uskutečnila také první misijní cesta jeho učedníků. Zmíněným událostem se budeme věnovat tento týden.

Hlavní charakteristikou těchto dramatických příběhů je snaha umožnit čtenáři vidět, kdo je Ježíš. On je ten, kdo dokáže utišit bouři, vyhnat démona, vyléčit ženu, která se jen dotkne jeho oděvu, vzkřísit mrtvou dívku, kázat ve svém rodném městě, poslat své učedníky šířit evangelium, chodit po vodě a nasytit pětitisícový zástup. Jedná se o nesmírné projevy moci, které učedníkům pomáhají pochopit, že Ježíš je Boží Syn.

Osnova lekce

V této lekci budeme procházet především pátou a šestou kapitolou Markova evangelia. Jejich děj se odehrává na břehu Galilejského jezera. Jednotlivé „zázraky“, které zde Ježíš vykoná, měly (a stále mají) lidem pomoci pochopit, kým Ježíš je a jaký byl smysl jeho pozemské služby.

- Mk 4,35–41: Utišení bouře (neděle)
- Mk 5,1–20: Vysvobození posedlého (pondělí)
- Mk 5,21–43: Vzkříšení dívky a uzdravení ženy (úterý)
- Mk 6,1–30: Odmítnutí Ježíše a vyslání učedníků (středa)
- Mk 6,31–52: Nasycení davu a pochopení Ježíšova poslání (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

UTIŠENÍ BOUŘE

³⁵Téhož dne večer jim řekl: „Přeplovme se na druhou stranu!“ ³⁶Opustili zástup a odvezli ho lodí, na které byl. A jiné lodí ho doprovázely. ³⁷Tu se strhla velká bouře s vichřicí a vlny se valily na loď, že už byla skoro plná. ³⁸On však na zádi lodí na podušce spal. Učedníci ho probudí a řeknou mu: „Mistře, tobě je jedno, že zahyneme?“ ³⁹Tu vstal, pohrozil větru a řekl moři: „Zmlkni, utiš se!“ I ustal vítr a bylo veliké ticho. ⁴⁰Ježíš jim řekl: „Proč jste tak ustrašení? Ještě nemáte víru?“ ⁴¹Zmocnila se jich veliká bázeň a říkali jeden druhému: „Kdo to jen je, že ho poslouchá i vítr i moře?“ (Mk 4,35–41)

Osobní studium

Co se můžeme naučit z příběhu v úvodním textu (Mk 4,35–41)? Co je hlavní myšlenkou příběhu?

Na začátku čtvrté kapitoly Ježíš nastupuje do člunu, aby učil velké množství lidí, kteří se shromáždili na břehu (Mk 4,1). Zdá se, že se pak z člunu vystoupil a povídal si s učedníky někde o samotě (Mk 4,10–12). Nyní, po dlouhém dni vyučování, učedníci odvázejí Ježíše lodí, „na které byl“ (Mk 4,36), určitě velmi unaveného. Okamžitě usne na podušce v zadní části člunu. Na jezeře se strhla velká bouře a hrozilo, že se loď potopí. Ustrašení, zmatení a rozzlobení učedníci Ježíše vzbudili. Za dramatických okolností Ježíš „pohrozil“ větru a „řekl“ moři: „Zmlkni, utiš se!“ (Mk 4,39). Všechno ztichne a nad jezerem zavládne velký klid. Je pochopitelné, že se učedníků zmocnil hluboký strach z projevu božské moci, jíž byli svědky.

Přečti si text Ž 104,1–9. V čem se obraz Hospodina v těchto verších podobá Kristu, který utišil bouři?

Příběh v Mk 4,35–41 zapadá do běžného biblického obrazu „teofanie“, tedy zjevení se Boha nebo jednoho z jeho andělů. Tyto události mají pět společných rysů:

1. projev božské moci,
2. lidský strach,
3. příkaz nebát se,
4. slova poselství, pro která se Bůh nebo anděl zjevil,
5. lidská odpověď na zjevení.

Čtyři z pěti charakteristik jsou přítomny i v tomto příběhu: uklidnění bouře je projevem božské moci, strach učedníků je lidským strachem. Otázka „Proč jste tak ustrašení?“ je paralelou onoho „Nebojte se!“ Otázka učedníků: „Kdo to jen je, že ho poslouchá i vítr i moře?“ je lidskou odpovědí na zjevení. V tomto příběhu tedy chybí jen čtvrtá charakteristika: slova zjevení. Tento chybějící detail je v souladu s motivem „zjevení a utajení“ přítomného v celé knize. Přesto ale pravda vyjde najevo. V tomto příběhu otázka učedníků „Kdo to jen je...?“ vede čtenáře, aby si sám doplnil chybějící slova zjevení: Je to Boží Syn, sám Hospodin.

Aplikace

Uvažuj o Boží moci. Jak se můžeš naučit spolehnout se na tuto moc a důvěřovat Bohu ve všem, čím v životě procházíš?

ZASLECHNOUT ŠEPOT UPROSTŘED KŘIKU

⁶Když spatřil zdálky Ježíše, přiběhl, padl před ním na zem ⁷a hrozně křičel: „Co je ti po mně, Ježíši, synu Boha nejvyššího? Při Bohu tě zapřisáhám, netrap mě!“ ⁸Ježíš mu totiž řekl: „Duchu nečistý, vyjdi z toho člověka!“ ⁹A zeptal se ho: „Jaké je tvé jméno?“ Odpověděl: „Mé jméno je ‚Legie‘, poněvadž je nás mnoho.“ ¹⁰A velmi ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. (Mk 5,6–10)

Osobní studium

Přečti si text Mk 5,1–20. Co se z něho můžeme dozvědět o velkém sporu a o Ježíšově moci?

Pokud byla předchozí noc na jezeře nezapomenutelná, příchod do gerasenského kraje druhý den ráno byl stejně působivý. Příběh muže posedlého démony je popsán do bolestných detailů. Nedokázal se ovládat, neměl žádné zábrany, žil v hrobech a tloukl se kameny. „Nikdo neměl sílu ho zkrotit“ (Mk 5,4). A pak potkal Ježíše.

Uviděl Ježíše z dálky a rozběhl se směrem k němu. O učednících nevíme nic, asi strachy utekli. Když se muž přiblížil k Ježíši, poklonil se mu. Slovo „poklonit se“ je překladem řeckého slovesa *proskyneó*, které se obvykle překládá jako „uctívat“. Zdá se, že muž rozpoznal v Ježíši někoho, kdo mu může pomoci. Ale když otevřel ústa, zlí duchové, kteří ho ovládali, křičeli na Ježíše, aby je nechal na pokoji. Ježíš však slyšel víc než jen křik démonů. Slyšel téměř neslyšné, ale o to zoufalejší volání jeho nitra po záchraně. Když duchové požádali o to,

aby mohli vejít do stáda prasat, Ježíš jim to dovolil. Asi dvoutisícové stádo se rozběhlo po úbočí, spadlo do moře a utopilo se. Pro majitele to byla finanční katastrofa.

Úžasné je, že démoni přesně věděli, kdo je Ježíš. Chápali, že jsou vůči němu bezmocní, a proto ho dvakrát „prosili“ (Mk 5,10.12), aby splnil jejich žádost. Je zřejmé, že znali jeho moc nad nimi.

Tento příběh má dvě základní charakteristiky. Za prvé, je plný odkazů na obřadní nečistoty podle Starého zákona. Hroby byly nečisté a mrtví v nich byli také nečistí (Nu 19,11.16); krvácení člověka poskvrňovalo (Lv 15) a prasata patřila mezi nečistá zvířata (Lv 11,7).

Za druhé, odkazy na obřadní znečištění vyjadřují probíhající spor mezi dobrem a zlem. Ježíš vyhání demony (bod pro Ježíše), démoni zabíjejí prasata (bod pro satana). Obyvatelé města žádají Ježíše, aby odešel (bod pro satana), ale Ježíš vysílá uzdraveného muže jako svého svědka (dva body pro Ježíše). V jistém ohledu byl tento muž tím nejnepravděpodobnějším misionářem. Rozhodně však měl úžasný příběh, jehož prostřednictvím mohl vydávat svědectví.

Aplikace

Jakou naději můžeš čerpat z tohoto příběhu o Ježíšově moci a jeho síle pomoci nám ve všem, s čím zápasíme?

PŘÍBĚH PLNÝ EMOCÍ

²²Tu přišel jeden představený synagogy, jménem Jairos, a sotva Ježíše spatřil, padl mu k nohám
²³a úpěnlivě ho prosil: „Má dcerka umírá. Pojd, vlož na ni ruce, aby byla zachráněna a žila!“

²⁴Ježíš odešel s ním. Velký zástup šel za ním a tlačil se na něj. ²⁵Byla tam jedna žena, která měla dvanáct let krvácení. (Mk 5,22–25)

Osobní studium

Přečti si text Mk 5,21–24. Jakými vlastnosti Jairos vyniká?

Náboženští představitelé jako Jairos nebyli obvykle Ježíšovými přáteli (viz Mk 1,22; Mk 3,2.6 a L 13,14). Jairos je však zoufalý. Přichází k Ježíši a padá před ním na kolena. Jeho úpěnlivé prosbě rozumí každý – umírá mu dcera a on potřebuje zázrak, aby se uzdravila a mohla žít. Věří, že jí Ježíš může pomoci. A Ježíš beze slova odchází s otcem do jeho domu.

Přečtete si Mk 5,25–34. Co přerušilo Ježíšovu cestu k Jairovi domu?

Příběh je najednou přerušen další scénou, která vyvolává soucit. Setkáváme se se ženou, kterou dvanáct hrozných let trápí nemoc. Příběh o Jairovi a nemocné ženě je druhým „sendvičovým“ příběhem v Markově evangeliu (viz Mk 3,20–35 ve 3. lekci). V tomto příběhu se setkávají dvě různorodé postavy, Jairos a žena, a obě přicházejí za Ježíšem pro pomoc.

Žena se přiblíží k Ježíši zezadu a dotkne se jeho oděvu. Okamžitě se uzdraví, aniž by s Ježíšem promluvila. Ježíš se však zastaví a ptá se: „Kdo se dotkl mého šatu?“ (Mk 5,30).

Žena, která se léta trápila nepříjemnou nemocí, byla sice uzdravena, nyní však

dostala strach, že se Ježíš zlobí (Mk 5,33). „S bázni a chvěním“ přistoupila k Ježíši, padla mu k nohám a vypověděla mu svůj příběh. Ježíš však chtěl uzdravit nejen její tělo, ale také duši. Proto jí řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Odejdi v pokoji, uzdravena ze svého trápení!“ (Mk 5,34).

Potom se příběh vrací k Jairovi (viz Mk 5,35–43). I představený synagogy prožívá řadu emocí. Uprostřed davu se dozvídá o smrti své milované dcery. Ježíš však posiluje jeho víru a pokračuje s ním domů. Je pozoruhodné, že Ježíš zastavuje zástup a kromě tří učedníků – Petra, Jakuba a Jana – nedovolí nikomu jinému, aby ho následoval do Jairova domu. Po příchodu na místo Ježíš řekne, že dívka není mrtvá, ale spí. Vyhání všechny truchlíci a jde do pokoje s mrtvým dítětem jen s rodiči a učedníky. Ježíš chytí dívku za ruku a řekne: „Talitha kum“, což samotný Marek překládá jako „Děvče, pravím ti, vstaň!“ (Mk 5,41). Aramejské slovo *talitha* může kromě „holčička“ či „dívka“ znamenat i „jehňátko“ a vyjadřuje projev lásky a něžnosti. Ježíšův důrazný příkaz udržet věci v tajnosti je opět součástí již zmiňovaného motivu „odhalení a tajemství“. Poukazuje na to, kdo je Ježíš a že v konečném důsledku nemůže zůstat skrytý.

Aplikace

Zoufalí lidé dělají zoufalé činy. V čem může být pro nás povzbuzením skutečnost, že Ježíš chápe i naše zoufalé činy?

ODMÍTNUTÍ A PŘIJETÍ

¹Vyšel odtamtud a šel do svého domova; učedníci šli s ním. ²Když přišla sobota, počal učit v synagóze. Mnoho lidí ho poslouchalo a v úžasu říkali: „Odkud to ten člověk má? Jaká je to moudrost, jež mu byla dána? A jak mocné činy se dějí jeho rukama! ³Což to není ten tesař, syn Mariin a bratr Jakubův, Josefův, Judův a Šimonův? A nejsou jeho sestry tady u nás?“ A byl jim kamenem úrazu. ⁴Tu jim Ježíš řekl: „Prorok není beze cti, leda ve své vlasti, u svých příbuzných a ve svém domě.“ ⁵A nemohl tam učinit žádný mocný čin, jen na několik málo nemocných vložil ruce a uzdravil je. ⁶A podivil se jejich nevěře. Obcházel pak okolní vesnice a učil. (Mk 6,1–6)

Osobní studium

Proč Ježíše odmítli lidé z města, ve kterém vyrůstal (Mk 6,1–6)?

Často se stává, že když se člověk z vesnice nebo malého města stane úspěšným a díky tomu veřejně známým, lidé doma jsou na to hrdí, těší se z jeho úspěchu a občas se také snaží přisvojit si něco z jeho popularity. Nazaret byl pravým opakem. Obyvatelé městečka byli pohoršeni a zaskočení úspěchem a popularitou Ježíše jako učitele a léčitele. Nedokázali přijmout, že se z obyčejného tesaře stal uznávaný učitel. Nepřátelství vůči němu mohlo vyplývat i z toho, že většinu svých zázraků učinil v Kafarnau, a ne doma (viz L 4,23). O neshodách, které měl se svou rodinou, už jsme také mluvili (Mk 3,31–35).

Přečti si text Mk 6,7–30. V čem spočívá kontrast mezi vysláním dvanácti apoštolů a stětím Jana Křtitele?

Jedná se o třetí „sendvičový“ příběh u Marka. Vyslání dvanácti apoštolů, aby kázali Ježíšovo poselství, všude kam přijdou, stojí v ostrém kontrastu s uvězněním

a umlčením Jana Křtitele. Učedníci dostanou příkaz, aby putovali nalahko a spoléhali na podporu druhých. Díky této strategii se misionáři stávají závislími na lidech, kterým přinášejí evangelium. Taková situace jim pomáhá vytvářet vztah s těmi, kdo potřebují slyšet poselství milosti.

Jan Křtitel však neměl takové pouto s Herodem a jeho rodinou. Janova smrt je popsána v šokujících detailech. Komplot, který zorganizovala Herodias, využil Herodovu rozpolcenost, váhavost a žádostivost. Zdá se, že dcera Herodiady přispěla ke skandálnímu plánu bizarním požadavkem, aby jí na podnosu přinesli hlavu Jana Křtitele.

Umlčení jasného hlasu Jana Křtitele nastává ve stejnou dobu, kdy dvanáct apoštolů začalo hlásat pokání, jak to před nimi dělal právě Jan. Jeho smrt předznamenává smrt Ježíše Krista. Jan je zabit, pohřben a mluvilo se o něm, že vstal z mrtvých (Mk 6,14–16.29). Podobný osud čekal i Ježíše (Mk 15 a 16). Tyto paralelní příběhy poukazují na přicházející krizi, která se bude týkat nejen Ježíše, ale i jeho následovníků.

Aplikace

Setkal ses někdy s podobným odmítnutím jako Ježíš? Prožil jsi pro svou víru nějakou těžko pochopitelnou krizi? Co ses z těchto zkušeností naučil? Jak ti to může pomoci v budoucnosti?

JINÝ MESIÁŠ

⁴⁹Když ho uviděli kráčet po moři, vykřikli v domněni, že je to přízrak; ⁵⁰všichni ho totiž viděli a vyděsili se. On však na ně hned promluvil: „Vzchopte se, já jsem to, nebojte se!“ ⁵¹Vstoupil k nim na loď a vítr se utišil. I byli celí ohromení úžasem. ⁵²Nepochopili totiž, jak to bylo s chleby, neboť jejich mysl nebyla vnímavá. (Mk 6,49–52)

Osobní studium

Přečti si text Mk 6,34–52. Jakému problému čelili Ježíš a jeho učedníci a jak se to vyřešilo?

Po návratu učedníků z mise je Ježíš vyzval, ať jdou „stranou na pusté místo“, aby si odpočinuli. Spolu s Ježíšem směřují do odlehle oblasti na východním břehu Galilejského jezera. Než se tam přeplavili, shromáždil se obrovský dav lidí („pět tisíc mužů“). Ježíš viděl, že jsou „jako ovce bez pastýře“ (Mk 6,34), a tak je začal vyučovat. Tak strávili celý den.

Večer učedníci doporučují Ježíši, aby poslal lidi nakoupit si v okolních osadách a vesnicích jídlo. Následující dialog (Mk 6,35–38) ilustruje, že učedníci se snaží vyřešit problém lidskými nástroji. Ježíš však vyřeší problém tak, že zázračně nasytí velký zástup pěti chleby a dvěma rybami.

Tento příběh je napsán způsobem, který naplňuje takovou představu o Mesiáši, která byla v Ježíšových dnech nesmírně populární. Očekávalo se, že Mesiáš osvobodí Izrael od ne-

přátel a nastolí spravedlnost a pokoj. Velké množství mužů shromážděných na opuštěném místě evokuje vojenské motivy a možnou vzpuru (viz J 6,14.15 a Sk 21,38).

Tato představa je posílena odkazem na Ježíšův pohled na lidi jako na „ovce bez pastýře“. Jde o částečný citát z Nu 27,16.17, kde Mojžíš žádá Hospodina, aby po něm ustanovil vůdce pro Izrael. Takový slovník popisující pastýře pro Boží lid nacházíme i na jiných místech Starého zákona. Typicky odkazuje na to, že Izraeli chybí vůdce nebo král (viz 1Kr 22,17; 2Pa 18,16 a Ez 34,5.6).

Ježíš však nehodlá naplnit mylná očekávání lidí. Místo toho posílá své učedníky pryč a sám rozpustí zástup. A co udělá místo toho, aby vedl vzpuru proti Římu? Odchází na horu, aby se modlil.

Místo populárního pohledu na Mesiáše jako krále, který konečně vysvobodí Izrael, Ježíš přichází vysvobodit lidi z otroctví hříchu. Jeho chození po vodě učedníkům ukazuje, že je skutečně Pánem přírody, stvoření. Nepřichází však vládnout, ale dát svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10,45).

Aplikace

Co se můžeme z tohoto příběhu naučit o důležitosti správně chápat biblická proroctví? Pokud mylné chápání Kristova prvního příchodu vedlo některé ke zklamání, oč víc by mohlo chybné chápání způsobit podobné problémy těm, kteří čekají jeho druhý příchod?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 35. kapitolu „Bouře“ (DA 333–341; TV 212–217) a 36. kapitolu „Dotek důvěry“ (DA 342–348; TV 218–220) z knihy *Touha věků*.

„Každý, kdo se učí od Boha, by měl žít jiným životem než svět a mít osobní zkušenost s poznáváním Boží vůle. Potřebujeme naslouchat, jak Boží hlas promlouvá k našemu srdci. Když se před Bohem ztišíme a s pokojem v duši budeme očekávat jeho hlas, uslyšíme jej. Říká nám: ‚Dost už! Uznejte, že já jsem Bůh.‘ (Ž 46,11) Jen tak najdeme pravý odpočinek a řádně se připravíme na účast v Božím díle. Potom nás i uprostřed uspěchaného davu a v návalu práce bude obklopovat ovzduší světla a pokoje. V našem životě se bude projevovat Boží moc, která zasáhne lidská srdce.“ (DA 363; TV 231)

„Ve své nespokojenosti se ptali: Proč by Ježíš, který před jejich zraky vykonal tolik zázraků, nemohl dát zdraví, sílu a bohatství všemu svému lidu, osvobodit ho od utlačovatelů, vyvýšit ho, dát mu moc a slávu? Ježíš se prohlašoval za Bohem seslaného, a přitom se nechtěl stát izraelským králem. To nemohli pochopit. Jeho odmítání trůnu si špatně vykládali. Mnozí se domnívali, že se neodvažuje uplatňovat svůj nárok, protože sám není zcela přesvědčen o božské podstatě svého poslání. Svými úvahami dávali prostor satanovi, který v nich zaséval nevíru. Ta potom přinášela své ovoce – nepochopení a odpadnutí.“ (DA 385; TV 242)

Otázky k rozhovoru

1. Co byste odpověděli na otázku: „Od čeho vás Ježíš osvobodil?“
2. Proč Bůh někdy dopustí, aby dobrý člověk, jako například Jan Křtitel, byl uvězněn, a dokonce popraven? Jakou útěchu nebo naději můžeme najít navzdory těmto těžkým situacím?
3. Jaké poučení vyplývá z nasycení pěti tisíců pro sborové společenství s malými finančními či lidskými prostředky?
4. Porovnejte dnes populární názory na Ježíše s jeho obrazem v Markovi 5. a 6. kapitole. V čem dělají chybu ti, kteří se snaží využít Ježíše k získání politické moci a k ovládnutí druhých?